

Ο APPIANΟΣ.

(Συνέγεια: ἦδε προηγούμενον ἀξιθυόν).

Συγκεφαλαιοῦντες δὲ τὰ περὶ τῶν πολεμικῶν τῆς Μακεδονίας δυνάμεων προειρημένα, λαμβάνομεν τὰ ἔξι πέντε κύρια μέρη, ἔξι δὲ συνέκειντο αἱ δυνάμεις αὐταῖς.

A'. Εκ τοῦ πεζικοῦ.

I. Τὴν φάλαγγα κατὰ τὴν στενωτέραν τῆς λέξεως ἐννοιαν, ἥτις ἀπετέλει τὸ βαρὺ πεζικόν κύριον αὐτῆς ὄπλον αἱ μακραὶ σάρισσαι ἡσαν. Μετὰ τῆς φάλαγγος συγκατηριθμοῦντο καὶ τὰ σώματα τῶν ἑθελοντῶν, ἅτινα ἀπαρτιζόμενα, ὡς τὰ πολλά, ἔξι Ἐλλήνων, εἰχον κουφότερον ἢ οἱ φάλαγξ ὄπλισμόν,

2. Τοὺς ὑπασπιστάς, οἵτινες ἡσαν ἐλαῦθρον πεζικὸν καὶ ἀπετέλουν τὴν πεζὸν τοῦ βασιλέως σωματοφυλακῆν, μεθ' ἣς ἡνὶ καὶ τὸ λεγόμενον Ἀγγυμα συνηνωμένον,

3. Τοὺς ψιλούς, οἵτινες διναρένους πρὸς σημειοῦντος ἀκοροβολιστὰς καὶ στρατολογουμένους ἐκ τῶν πολεμικῶν φυλῶν τῶν Παιώνων καὶ Θρακῶν, δὲ συγκαταλεγομένους καὶ τοῦ ἀγύματος.

B'. Εκ τοῦ ιππικοῦ.

4. Τοὺς ἑταῖρούς ἢ «τὴν τῶν ἑταίρων ἵππον», τοὺς ἀπαρτιζοντας τὸ βαρὺ ιππικὸν καὶ τὴν ἀρχαίαν τῆς κώδας πολεμικὴν δύναμιν, περιλαμβάνονταν τοὺς εὐγενεῖς Μακεδόνας καὶ Θεσσαλούς, συγκαταλεγομένους καὶ τοῦ ἀγύματος.

5. Τοὺς σαρισθοφόρους, οἵτινοι τὸ ἐλαῦθρον ιππικόν.

Ἐάν δὲ λάθωμεν προσέστη ὑπὸ ὄψει, ὅτι ὁ Ἀλεξανδρὸς ἐφερε μεθ' ἐαυτοῦ κατὰ τὰς ἐκστρατείας καὶ μηχανικὸν ἀκόμη σῶμα πλουσίως ἐφωδιασμένον μετὰ καταπελτῶν καὶ πολιορκητικῶν μηχανημάτων, δὲν δυνάμεθα τότε ἢ νὰ θαυμάσωμεν βεβαίως τὸν διακεκομένον τοῦ μακεδονικοῦ στρατοῦ ὁργανισμόν, καθιερώθεντα μὲν ὑπὸ Φιλίππου, οὕτως δύμας ὑπὸ Ἀλεξανδροῦ τελειοποιηθέντα, ὥστε εἰς τὸν ὁργανισμὸν τούτον ὀφείλονται ιδιαζόντας τὰ ἐνδοξότερα τοῦ κατακτητοῦ πολεμικὰ κατορθώματα. Τὴν τελειοποίησιν τοῦ ὁργανισμοῦ τούτου ὀφείλομεν ιδίως νὰ ἐνθυμηθῶμεν κατὰ τὰς φοβερὰς πολιορκίας καὶ ἐκπορθήσεις δύο τῶν ὀχυρωτάτων πόλεων τῆς ἀρχαιότητος, τῆς Τύρου καὶ Γάζης.

Περὶ τῶν θαλασσίων δυνάμεων, αἵτινες οὐδαμῶς ἢ ἐλάχιστα φαίνονται ὑποστηρίζονται τὰς πρώτας τοῦ Ἀλεξανδροῦ ἐν τῇ ἡπειρωτικῇ Ἀσίᾳ πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνη ἐνταῦθα μακόδες λόγος.

ΣΤ'.

Περὶ τῆς δινάμοντος παρατάξεως τῶν στρατιθετικῶν τῆς Μακεδονίας δυνάμεων ἐν μάχαις.

Τὰ παρατιθέμενα κατωτέρω πορίσματα περὶ τῆς ἐν μάχαις παρατάξεως τῶν μακεδονικῶν πολεμικῶν δυνάμεων ἐξιγύθουσαν ἐκ τῶν ὑπὸ Ἀρριανοῦ γενομένων δύο περιγραφῶν μαχῶν, τῆς ἐπὶ Γρανικῷ ποταμῷ¹ καὶ τῆς ἐπὶ Ισσῷ². Ἐκ τῶν περιγραφῶν λοιπὸν τούτων ἐξάγεται, ὅτι τὸ στράτευμα διῃρεῖτο εἰς δύο κέρατα, τὸ ἀριστερόν, ὅπερ διώκει ὁ Παρημενίων, καὶ τὸ δεξιόν, ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ τούτου τοῦ Ἀλεξανδροῦ διατελοῦν· τὸ δεύτερον τοῦτο κέρας πρῶτον δινήθως ἐφώδημα ἐν τῇ κυρίᾳ τῆς μάχης προσβολῇ. Η κυρία γραμμὴ τῆς παρατάξεως ἀποτίζετο ἀπὸ τοῦ πεζικοῦ ἡγιότερων τῶν κεράτων, δινησταῖς ἐκ τεσσάρων τάξεων φαλαγγιτῶν ἀριστερόθεν καὶ ἐκ δύο τάξεων φαλαγγιτῶν δινησταῖς ἀντικειμένου καὶ τοῦ σώματος τῶν ὑπασπιστῶν δεξιόθεν. Τῇ κυρίᾳ πολεμικῇ γραμμῇ προσετίθεντο εἴτα τὸ τε βαρὺ καὶ τὸ ἐλαῦθρον ιππικόν, περιλαμβανομένου καὶ τοῦ ἐλαῦθροῦ πεζικοῦ. Παρετάσθοντο δὲ ἐν τοῖς τῷ δεξιῷ κέρατι ἀείποτε αἱ ὀκτὼ ἵλαι τοῦ βαρέος ιππικοῦ τῶν Μακεδόνων, οἱ παινεῖς ἐλαῦθροι ἱππεῖς καὶ οἱ ἀγριανεῖς ἀκοντισταῖς καὶ τοξόται, ἐν δὲ τῷ ἀριστερῷ ἡσαν τὸ βαρὺ θεσσαλικόν ιππικόν καὶ οἱ ἐλλήνες ἱππεῖς, οἱ ὀδούσιοι θρᾷκες τοῦ Ἀγάθωνος καὶ τέλος τὸ μέγα

πλῆθος τῶν ἐλαῦθρον πεζῶν, οἵτινες πολλάκις ἀπεχώρουν ἀπὸ τῆς ἐν μάχῃ παρατάξεως, ὅπως ἐξασθαλίσωσι τὴν τοῦ στρατοπέδου φρούρησιν καὶ προφυλάξωσι τὰς πολεμικὰς σκευάς. Καὶ ἐν ᾧ δὲ περιπτώσει ἡτοῦ ἀνάγκη νὰ παραταχθῇ πυκνότατα ὁ μακεδονικὸς στρατός, ὅτε οἱ μὲν φάλαγξ κατεῖχε βάθος ἑκκαίδεκα ἀνδρῶν, τὸ δὲ ιππικὸν ὀκτὼ ἵππων, ἀπητεῖτο πεδιάς ἔχουσα πλάτος ἡμισείας τούλαχιστον λεύγης, ὅπως ἀναπτυχθῇ ὅλη ἡ μάχιμος γραμμή.

Οὕτω δὲ γενομένης ἐπιθεωρήσεως τοῦ μακεδονικοῦ στρατοῦ ἐν τῇ ἀσιατικῇ παραλίᾳ παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν καὶ μικρὸν πρὸ τῆς μάχης, αἱ δυνάμεις αὐτῶν εὐρέθησαν ἀποτελούμεναί εἰς τῶν ἔξι ποσμάτων.

A'. Πεζικὴ δύναμις.

Φάλαγξ μακεδονικὴ καὶ ὑπασπισταῖ, ἀνδρες 12,000.

Σύμμαχοι » 7,000.

Μισθοφορικὰ στρατεύματα » 5,000.

Οδρύσιοι, Τριβαλλοί, Ἰλλυροί } ψιλοί » 1,000.

Ἄγριανες καὶ τοξόται } ψιλοί » 30,000.

B'. Ιππικόν.

Μακεδ. ιππικὸν βαρὺ ὑπὸ τὸν Φιλάταν, ἀνδρες 1,500.

Θεσσαλ. βαρὺ ιππικὸν ὑπὸ τὸν Κάλλαν, » 1,500.

Σύμμικτοι Ελληνες ιππεῖς, συμπεριλαμβανομένων καὶ ψιλῶν » 600.

Θρακικὸν καὶ παιονικὸν ιππικὸν ὑπὸ τὸν Κάσσανδρον » 900. 4,500

Πεζικὸν καὶ ιππικὸν ὁμοῦ συνεποδοῦντο εἰς ἄνδρα. 34,000.

Z'.

Ἐργανεία τῶν σπουδαιοτέρων ὁρών τῆς τακτικῆς.

α') «Συντεταγμένος ὁ στρατός» ἐλέγετο, ὅτε παρετάσθετο ἐν τῇ γραμμῇ μάχης³. Ἐλέγετο δὲ «ἐπὶ φάλαγγος» ἢ «ἐν φάλαγγῃ», πρὸς δὲ καὶ «ἐν μετώπῳ» ὁ στρατός, ὅτε παρετάσθετο ἐν ἐκτεταμένῃ γραμμῇ τῆς μάχης, ὅτε τὸ πλάτος τοῦ μετώπου ἡτο μεῖον ἢ τὸ βάθος.

Εἰς τὴν κατὰ φάλαγγα παράταξιν ἢ τὴν κατὰ μέτωπον πορείαν ἀντετίθετο ἢ παράταξις τῶν δυνάμεων, ἐν μακρῷ γινομένη σειρῇ, ἥτις ἐλέγετο «ἐπὶ κέρως» ἢ «κατὰ κέρας»¹⁰ καὶ κατεῖχε μόνον τι πλάτος δύο ἔως τεσσάρων ἀνδρῶν. Η παράταξις αὕτη ἐγιάτει δινήθως ἐκεῖ, ἔνθα ἢ τῆς δύο διατάσσεται δὲν ἐπέτρεπε πλατυτέραν ἀνάπτυξιν τῶν δυνάμεων τῶν στρατιωτικῶν. Ἐν ᾧ δὲ περιπτώσει ἐπέκειτο προσβολὴ ἐχθρική, εὐρύνετο τότε τὸ μέτωπον διὰ τῆς προσβολῆς¹¹ τῶν διπισθενῶν τάξεων εἴτε πρὸς τάριστερά¹², εἴτε πρὸς τὰ δεξιά¹³. Η δὲ ἀντίθετος κίνησις, δι' ἣς ἐπετυγχάνετο ἐλάττωσις τοῦ μετώπου καὶ ἐπαύξησις τοῦ βάθους, ἐλέγετο «ἔς βάθος τὴν φάλαγγα ἐπάγειν ἢ ἐκτάττειν».

β') «Ἀμφίστομος φάλαγξ». Ο ὅρος οὗτος ἐξηγεῖται ὑπὸ αὐτοῦ τούτου τοῦ Ἀρριανοῦ¹⁴ ὡς ἔξις: «ἔτι δὲ ἀμφίστομος μὲν ἡ φάλαγξ καλεῖται ἢ τοὺς διμέθεας τῶν ἐν τοῖς λόχοις ἀνδρῶν ἀπεστημένους ἀπὸ σφῶν ἔχουσα, ὃς ἀντινάθους εἶναι»¹⁵. Παρετάσθετο τούτεστι ἡ ἀμφίστομος φάλαγξ» οὕτως, ὅτε διπισθενεῖ τῆς πρώτης πολεμικῆς γραμμῆς νὰ ὑπάρχῃ ἐτέρα παράλληλος, ἔχουσα δῆμας πρὸς τὸν πρῶτον, ἥτις ὠδαύτως ἐστραμμένα τὰ νῶτα πρὸς τὴν πρώτην, ἥτις ὠδαύτως ἐστραμμένα εἰχε καὶ αὕτη τὰ νῶτα πρὸς τὴν δευτέραν. Η παράταξις αὕτη ἐξησθαλίζει τὰ νῶτα ἐκείνης τῆς γραμμῆς, ἥτις ἐφώδημα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ παρεκτάνει καὶ ἐματαῖσιν πᾶσαν ἀπόπειραν περικυκλωσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, καθ' ὃν ἀνελάμβανε τὸν ἀγῶνα ἢ γραμμὴν ἢ προστατεύουσα τὰ νῶτα τῆς ἐτέρας γραμμῆς.

γ') «Ἐπικαμπόν η ἐπικάμπιον» ἐλέγετο ἡ παράταξις ἐκείνη, ἥτις ἐγίνετο ἐν εἰδεί σκαλιδίος, ὅτε αἱ πτέρυγες αὐτῆς ἡσαν ἐπικαμπεῖς εἴτε πρὸς τὰ ὅσια, εἴτε πρὸς τὰ ἔξω τοῦ μετώπου, ἵνα διὰ τῶν κεράτων τούτων εἴτε προεκβαλλομένων, εἴτε ἐπικαμπομένων προστατεύωνται τὰ πλευρὰ τῆς παραταγμένης γραμμῆς καὶ ἀποκρούονται ἢ ὑπερφαλαγγίωσις τῶν ἐχθρῶν¹⁶.

δ') «Λοεὶν τάξις» ἦν η πλαγία της γραμμῆς παράταξις και κατ' οὐδίαν ήτο αὐτή ή κατά μέτωπον ή ή κατά φάλαγγα παράταξις, στε ό στρατηγός κατ' ἐκλογὴν πλησιάζει ἐν τῶν κεράτων ἔγγυς πρὸς τοὺς πολεμίους και δι' αὐτοῦ κάμνει ἀρχὴν τοῦ ἄγωνος, συγχρόνως δὲ διὰ τοῦ ἑτέρου κέρατος ὑποχωρεῖ¹⁷.

ε') «Ἐμβολος» ἐκαλεῖτο ἡ σφηνοειδῆς τοῦ στρατοῦ παράταξις, ἡς τὸ μέτωπον, τὸ κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἑστραμμένον, ἀπολίγει εἰς ὅξειαν γωνίαν, ἐνῷ τὰ δύο τῆς γωνίας σκέλη ἀφίστανται κατὰ πολὺ ἀλλήλων. Η προκευμένη ἐχρησιμοποιεῖτο ὅδακις προύκειτο διάρροης τῆς ἐχθρικῆς γραμμῆς.

στ') «Ἐν πλαισίῳ ἢ «ἐν πλινθῷ» ἐλέγετο ἡ κατὰ τετράγωνον τοῦ στρατοῦ παράταξις¹⁸, ἢν εξέλεγεν ὁ στρατηγὸς ὅπως αἱ ύπ' αὐτὸν πολεμικαὶ δυνάμεις ὥσιν ἔτοιμαι εἰς μάχην πρός οιανδήποτε πλευρὰν ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ὁ ἐχθρὸς θήθελεν ἀνησυχήσει μίαν οιανδήποτε τῶν τεσσάρων τοῦ πλαισίου πλευρὰν κατὰ τὴν πορείαν.

ζ') «Δόχοι ὄρθιοι ἐκαλεῖτο ἢ παράταξις ἑκείνη, καθ' ἥν ὁ στρατηγὸς διέτασδε καθέτους τοὺς λόχους· τοῦτο δ' ὅταν τὰ μέρη τοῦ στρατοῦ, ἐν καθ' ἐν παρατασθόμενα πλησίον ἀλλήλων καὶ ἀποχωριζόμενα διὰ τοπικῶν διαλειμμάτων, ἐπήρχοντο κατὰ τῶν ἐχθρῶν· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει τὸ βάθος τῶν λόχων τούτων ἥν μεῖζον τοῦ πλάτους, ἵντοι τοῦ μετώπου. Ἐχρησιμοποιοῦντο δὲ οἱ «ὄρθιοι λόχοι» εἰς ἐφόδους καθ' ὑψωμάτων ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κατειλημμένων, διότι οὗτοι ιδίως εἶχον, πλὴν τῆς πυκνότητος τῆς κατὰ φάλαγγα παρατάξεως, καὶ τὸ πλεονέκτημα εὐκινησίας μεγαλειτέρας.

ν') «Συνασπισμός», δύπερ ἄλλως καὶ «Οὐγκλεῖσαι τὰς ἀσπίδας»¹⁹ ἐλέγετο. Η συνήθης ἀπόστασις τῶν ἀνδρῶν ἀπ' ἄλληλων εἴτε πρὸς τὸν παραστάτην, εἴτε πρὸς τὸν ἐπιστάτην ἐν μὲν παρατάξει πορείας ἢ πρὸς ποδῶν ἐλληνικῶν, ἐν δὲ παρατάξει φάλαγγος ἐτοιμου εἰς ἄγωνα ἢ ἀπόστασις τῶν ἐξ ἀνωτέρω ποδῶν ἐμειοῦτο εἰς τρεῖς ἐλληνικούς πόδας. Ἐν δὲ τῇ πυκνῇ παρατάξει, ἢ ἐν τῷ λεγομένῳ «Συνασπισμῷ» οἱ φάλαγγῖται ἀπεῖχον ἀλλήλων μόνον ἔνα καὶ ἥμισυ πόδα. Αὐτὸς δὲ Ἀρριανὸς²⁰ περιγράφει ἡμῖν τὸν συνασπισμὸν ώς ἔπειτα: «Συνασπισμὸς δὲ ἐπάν εἰς τοδόνδε πυκνώδης τὴν φάλαγγα ως διὰ τὴν συνέχειαν μπδὲ κλίσιν τὴν ἐφ' ἐκάτερα ἔτ' ἐγκωφεῖν τὴν τάξιν· καὶ ἀπὸ τοῦδε τοῦ συνασπισμοῦ τὴν χελώνην οἱ Ρωμαῖοι ποιοῦνται τὸ πολὺ μὲν τετράγωνόν, ἔστι δὲ ὅπου καὶ στρογγύλην ἢ ἐτερομήκη ἢ ὅπως ἀν προχωρῇ. Οἱ μὲν ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ πλινθίου ἢ τοῦ κύκλου ἐδτικότες τούς θυρεούς προσέβληνται πρὸ σφάνην, οἱ δὲ ἐφεστηκότες αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν κεφαλῶν ἄλλος ὑπὲρ ἄλλου ὑπεραιωρίδας προσβάλλεται· καὶ τὸ πᾶν οὕτως ἀκριβῶς φράττεται, ὅστε καὶ ἀκοντιστὰς ἀνωθεν καθάπερ ἐπὶ στέγης διαθέοντας δέχεσθαι καὶ λιθους ἀμαξιαίους μὴ διαλύειν τὴν σύγκλεισιν, ἄλλα κατακύλιοι μένουσι τῇ οὔπιν ὑπεροπίτειν εἰς τὸ δάπεδον²¹.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

- 1) Πρβλ. Ἀρ. Ἀνάθ. ΙΙ, 18, 23, 26, 27.
2) Ἐν τούτοις ἀκριβείας χάριν προσθετέον ἐνταῦθα, ὅτι ὁ στόλος τοῦ μακεδόνος καταχτητοῦ συνέκειτο ἐξ 160 τριήρων καὶ ἑνίων ἐμπορικῶν πλοίων· βαθυμηδὸν δὲ σπουδαιώς ηὔγινη ὁ στόλος οὗτος, πολλῷ δὲ ἐλληνικῶν πόλεων χρηγησασῶν ἀριθμόν τινα πλοίων. Μάλιστα δὲ ἡ τῶν Ἀθηνῶν πόλεις ἔδωκεν εἰκοσι τῆς (ἰδ. Διοδ. Σικελ. XVII, 22). Καὶ οὕτως πάλιν δὲν ἦδυνητη νὰ ἔξιστωθῇ πρὸς τὸν Περσικὸν στόλον ἐκ 400 πλοίων συγκροτούμενον καὶ ὑπὸ τῶν Φοινίκων, τῶν ἀρίστων τοῦ ἀρχαίου κόσμου ναυτικῶν κυβερνῶμενον. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἀλεξανδρος ἐβάστησεν ιδίως τὴν ἐλπίδα τῆς ὑπεροχῆς αὐτοῦ κατὰ τοῦ ἀστιατικοῦ κόσμου ἐπὶ τῶν γερσαίων δυνάμεων αὐτοῦ, διέλυσε διὰ τὸν λόγον τοῦτον τὸν στόλον αὐτοῦ ἥμαχος ὃς διὰ τῶν πρώτων ἐπιτυχιῶν ἐξησφάλισε τὰς πρώτας κινήσεις αὐτοῦ.

- 9) Πρόλ. Ἀρριαν. Ἀνάθ. III, 16, 3.

10) «*Longum agmen*» λατινιστέ.

11) Τὸ τοιοῦτον ἐλέγετο «παράγειν».

12) «Οπερ ἐκαλεῖτο «ἐπί» ἀσπίδα».

13) «Οπερ ἔξέρραζεν ὁ δρός «ἐπὶ δόρου».

14) Ταχτ. κεφ. 29.

15) Πρόλ. Ἀρ. Ἀνάθ. III, 12, 1.

16) Πρόλ. Ἀρριαν. Ἀνάθ. II, 9, 2.

17) Ἀρριαν. Ταχτ. κεφ. 30.

18) «*Agmen quadratum*» λατινιστέ.

19) Ἀρ. Ἀνάθ. I, 1, 9.

20) Ταχτ. τέχνη κεφ. 11.

21) Πρόλ. Ἀρριαν. Ἀνάθ. I, 1, 8—11.

Π. Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ δ.
(καθηγητής των πυραστριών Μουσατούρη)

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ἮΩ ΚΑΙ ΕΞΙΜΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ
(Ἐν Θεσπιώτια)

Οι κάτοικοι τοῦ τμήματος τούτου διακρίνονται εἰς τοὺς βρετειονακτολικοὺς τῆς Ἐπάνω Σκάλας, δυμιλούντας τὴν ἑλληνικὴν γλώσσαν μόνον, καὶ εἰς τοὺς νοτιοδυτικοὺς τῆς Κάτω Σκάλας, ἀλβεζίζοντας. Οἱ πρῶτοι εἰσὶν ἄπαντες γριστιανοί, οἱ δεύτεροι ἀναχειμιγένειοι μετὰ μουσουλμανικῶν γχωρίων, ἀτινά εἰσι τὰ μόνα ἐλεύθερα (κεφαλογχώρα), ἀπάντων τῶν γριστιανῶν τῶν μερῶν τούτων τελούντων γεώργια εἰς διαφόρους ἀγάδες τῆς Παραμυθίας. Ἀλλὰ καὶ φυσικῶν γχωρίζονται οἱ μὲν τῶν δὲ εἰς ὁρειοὺς καὶ πεδινοὺς διετῶν ὑψηλῶν Σουλιωτικῶν ὁρέων, δῶν ἡ ὑψηλοτέρα ἐνταῦθα κορυφή, ὁ Κορύλλας, κεῖται ἀνωθεν τῆς πόλεως Παραμυθίας, φρουρὸς παρὰ τὴν μόνην στενὴν καὶ δύσβατον Σκάλαν τοῦ Λευθεροχωρίου, τὴν πρὸς αἰώνων λαζευθεῖσαν ἐντὸς βράχων καὶ δι' ἣς συγκοινωνοῦσιν οἱ βόρειοι τῶν Θεσπρωτῶν πρὸς τοὺς νοτίους.

Ως δέ διακρίνονται κατὰ τὴν γέωραν, ἣν οἰκοῦσι, καὶ τὴν γῆῶσσαν, οὕτω διαφέρουσι καὶ κατὰ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα· οἱ Ἀλαβανόφωνοι πεδινοὶ ἔχουσι τὰς αὐτὰς ἔξεις πρὸς τοὺς περιοίκους Μωαμεθανούς, ἐνόμονται δὲ αὐτοὶ καὶ ὀπλοφοροῦσιν ἐπίσης· εἰς τὴν ζώνην των διακρίνεις τὸ γρυ-
σσοῦν σε λάχι καὶ ἐν αὐτῷ τὰς ἀργυρᾶς πιστόλας, ἐκ δὲ τοῦ
ἄμου ἔξαρτώμενον τὸ γυαταγάνιον. ἢ τὸ ντουφέκι, εἴτε μεταβαί-
νουσί που, εἴτε ἐργάζονται ἐν τοῖς ἀγροῖς, πολλοὶ δὲ εἰσὶ καὶ καρηκο-
μόντες· καὶ ἐν γένει παριστῶσι σαρῶν μετὰ τῶν μωαμεθανῶν συγκα-
τοίκων τὸν λαόν, διτις ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς Ἀλαβανίκης ἐφαπλωθεὶς
εἰς παρωχημένην καὶ δυσόριτον ἐποχὴν κατὰ παράλιον λωρίδα ἐν θεσ-
πικῷ μέρῃ τοῦ Γλυκέως λιμένος, διατηρεῖται εἰσέπιτε οὗτος, διακρι-
θεὶς μόνον μετὰ γρόνους εἰς μουσουλμάνους καὶ εἰς γριτικούς.

Καίτοι δὲ ζευγίται οἱ χριστιανοί, εἰσὶν ἐν τούτοις ἄγριοι τὰ γῆραν, τὴν δὲ αὐτοδικίαν περιποιοῦνται οὐχὶ μόνον πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλους. Τὸ παλαιότατον τοῦτο ἔθιμον, ὅπως πανταχοῦ τῆς Θεοπρωτίας, κατὰ τρόπον διάφορον τῶν λοιπῶν τυγχάνων τῆς Ἀλβανίας, παρ' οἷς μάλιστα καὶ ἔξελιπνεν ἀπό τινος, τελεῖται ἐνταῦθα, διὰ τῆς ἀπάτης. Οἱ δρείλων αἰματὴν γναγκασμένος ἐστὶν ἐνταῦθα, ἵνα προφυλάσσηται καὶ φοβηταί. Όθεν καὶ ἐν διέργηται ὁ ἐγχθρός του πιθανόν ἐστιν ὅτι ἀναμένει αὐτόν που κεκρυμμένος, ὅπως ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς πυρσοβολῶν τὸν φονεύστη, χωρὶς νὰ γίνη γνωστὸν ποιός ἐστιν οὗτος καὶ τίνος ἐπομένως αἴματα ἔκδικεται, διότι πολλάκις δὲν εἶναι εἰς ὁ φονευθεὶς ὑπάντος, ἀλλὰ πολλοί. Τὰ δὲ αἴτια τῶν τοιούτων ἐρήδων ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰσι οὐδημαίνα, ἐκ τούτου δὲ καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως αἱ αὐτοδικίαι εἰσὶ λίγα συγγαῖ καὶ καχῆ ὅλην τὴν Θειποτικήν ἀπαντᾶ ὃ οὐδεποτέ τὰ-